

ר.ש.

פ"ר ד"ר ס' ל' מ' 30/ג
מישיבת ועדת הכספים, שנתקיימה ביום ג'
ה' בשבט תשי"ד 12.1.54, בשעה 8.30

ברוכים:

י. גורי - היו"ר
י. בלך
א.מ. גניחובסקי
ש. דיין
ק. לוז
מ. קלמר
ש. בז'רנו
ז. שפר
י. פורדר
א. ציזלינג
ח. אריאב
א. הרצפלד
א. אלישר
ח. רובין

מזמנים:

שר הפיתוח ד. יוסף
מר עקביה - מטעם משרד האוצר
ד"ר ברוש - מטעם משרד האוצר
מר בלום - מטעם משרד האוצר
הלל דן - מנהל חברת השילומים
ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
ש. ספינקא - מטעם משרד האוצר
ש. בזק - מזכיר הועדה

סדר-היום:

- א) חוק מס הרכוש העירוני (הוראות שונות)
(תיקון מס. 4)
ב) ההסכם עם חברת-החשמל
ג) שוויון במסים
ד) שילומים
ה) שונות.

היו"ר י. גורי:

נתחיל בדיון בחוק מס הרכוש העירוני
(הוראות שונות) (תיקון מס. 4). את סיימנו את הוכוח בחוק זה, והיום
עלינו להצביע עליו.

א) חוק מס הרכוש העירוני (הוראות שונות) (תיקון מס. 4) תשי"ד 1954

מ.ר. עקביה:
השווי לצורך ארנונת רכוש הוא לפי השווי הכולל ולא השווי השנתי הנקי, ואם הניסוח יישאר כפי שהוא, זה לא יהיה בסדר. השווי לארנונת רכוש של מגרש, זהו השווי הכולל שלו.

ד"ר קיטרון:
לפי פקודת מס הרכוש העירוני, הבסיס הוא השווי השנתי הנקי.

מ.ר. עקביה:
לא לפי (הוראות שונות). אני מבקש לומר, שהשווי לפי ארנונת רכוש של העיריה אינו שווי שנתי נקי, אלא שווי כולל. שווי שנתי נקי זה 6%. אני רוצה רק לציין כי הניסוח הוא פגום במקצת.

ד"ר קיטרון:
עם כל אהדתי למר עקביה, אני מאד מצטער על הערתו זו. החוק עובד בשיתוף פעולה עם האוצר, וברגע האחרון מביאים טענות בפני הועדה.

היו"ר י. גורני:
נדמה לי שבנוגע למגרשים צודק מר עקביה, היות ואין המושג "שווי שנתי נקי" חל על מגרשים. מלבד במקרים יוצאים מן הכלל, שמחכירים את המגרש ושיש עליו הוצאות, בדרך כלל זה עולה בקנה אחד.

ברור שאנו מקבלים מראש מה שמשרד המשפטים יקבע בענין זה בנוגע לטרמינולוגיה.

ברצוני לציין כי אתמול סיימנו את הדיון בחוק זה.

ישנה הצעה של חבר-הכנסת ציזלינג, בסעיף 1(ד), לאחר המלים "מי שהוסמך לכן על ידי" להוסיף "מבין עובדי משרדו". בסעיף 1(ב) הוא מציע לכתוב: "אך אם הבנין הוא בנין להשכרה, שהוקם עד יוף קום המדינה, יהיה שיעור המס 20% מהשווי השנתי הנקי". בסעיף 6(ב) הוא מציע לכתוב: "אך בשום מקרה לא יופחת השווי השנתי הנקי לעומת גובהו", לפני מתן צו לפי סעיף 6(א).

אני שואל את היועץ המשפטי, מדוע אי אפשר לכתוב "מבין עובדי משרדו".

ד"ר קיטרון:
אם נכניס את המלים הנ"ל לתוך החוק, עלול הדבר ליצור תקדים לכל החוקים שלנו. בכל חוק ניתנת לשר סמכות, עם הרשאה להעביר את הסמכות למי שמתמנה על ידיו. אם לפתע נגביל את השר בחוק אחד, ברור שנכנס לקשיים, ללא כל צורך.

א. ציזלינג:
בכל חוק אחר ניתנת הסמכות לשר אחר והוא השאי לסנות את מי שמוסמך על ידיו. אבל כאן ישנם שלושה שרים ואינטרסים שונים, ואין הדבר דומה לחוקים אחרים.

מ. קלמר:
אני הצעתי למחוק את הסעיפים הקטנים של סעיף 6, כדי שהצו יהיה כללי, ולא ייווצר מצב שברשות אחת יתקיים הדבר וברשות אחרת לא.

נוסף על כך, אני התנגדתי למסור את הדבר לרשויות המקומיות, כי אינני מאמין שהן, בשעה שאין להן כל טובת הנאה מן הדבר, ימלאו את התפקיד בדיקנות ויפיקו את התועלת הרצויה.

היו"ר י. גורני:
הצעתו של חבר-הכנסת קלמר מערערת לגמרי את החוק. כוונת החוק היא, לא להטיל על-פי חוק

ר.ש.

הקלטה כוללת, שמאחדים את הגבייה של מס הרכוש העירוני והמס הביגבה ע"י הרשויות המקומיות. זהו נסיון וצעד ראשון למזיגת המס הזה, למזיגת הגבייה מלכתחילה. אין לקבוע מראש אם מה שיפה לחל-אביב יפה גם למקום אחר. זה נתון להבחנה ולבירור; ואין מתכוונים מלכתחילה לקבוע מראש שזה יוטל באופן אוטומטי על כל הרשויות המקומיות; יכול להיות שזה יהיה לרועץ לאוצר.

אם כן, הצעתו של חבר-הכנסת קלמר עומדת בניגוד למטת המונחת ביסוד החוק, שהוא לפי דעתי חוק נסיוני, וכעבור שנה יתברר אם הוא הצליח או לא. אם לא יצליח - יבטלוהו.

ח. אריאב: אני מציע לבטל את מס הרכוש העירוני.

היו"ר י. גורי: ברור שאי אפשר להצביע את הצעתו של חבר-הכנסת אריאב; אבל אם הוא יעמוד על כך שיצביעו, וידרוש ללכת לוועדת הכנסת לבירור, אני מעדיף להצביע כאן.

מר בזק: בדצוני להעיר כי ועדת הכנסת כבר החליטה פעם, שאין להכניס הסתייגות המבטלת חוק.

א. ציזלינג: יש לי הצעה נוספת: אחרי סעיף קטן (ב') יתווסף סעיף קטן זה - במקום המלים "500 ל"י" יבואו המלים "1250 ל"י"; בסעיף קטן (ב')1 במקום "500 ענף 1000, יהיה כתוב "1250 - 2000"; במקום "1000 אך לא 1500 - יבוא המלים "2000 אך לא עד 3000".

הצגה

- הצעותיו של חבר-הכנסת ציזלינג - לא נתקבלו
- הצעותיו של חבר-הכנסת קלמר - לא נתקבלו
- הצעתו של חבר-הכנסת אריאב - לא נתקבלה

חוק מס הרכוש העירוני (הוראות שונות) (תיקון מס.4)
תשי"ד 1954 - ג ת ק ב ל

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: ההסכם עם חברת-החשמל.

(ב) ההסכם עם חברת-החשמל

היו"ר י. גורי: בסעיף זה קיימנו כמה בירורים. בשבוע שעבר, כשעמדתי להצביע בשאלה זו, הודיע חבר-הכנסת אריאב (כפי הנראה שהוא הוטעה) שידוע לו כי רוטנברג חזר מלונדון ובאסתחתו הסכם חדש עם חברת-החשמל, ולכן לא יתכן שאנו נצביע. אני אמנם לא קבלתי את הדעה הזאת, וטענתי שההצבעה שלנו אינה עומדת בניגוד כלשהו להסכם ג' - גם אם יש הסכם כזה - וטענתי שעמדת כל הזמן בקשר עם שר הפיתוח, ובקשתיו שאם יתחדש משהו יודיע לי על כך, ולא קבלתי כל הודעה. פירוש הדבר שלא נתחדש מאומה. אני חושב שחבר-הכנסת אריאב הוטעה, ושלא בכוונה הוטעתה גם הועדה.

עכשיו, מכל מקום, ישנו כבר מצב ברור: הממשלה דנה, החליטה, ואנו יכולים לסכם את הדיונים שלנו.

ח. אריאב: אני מציעין שלא אמרתי כי רוטנברג חזר והביא אתו הצעה מוסכמת, אלא אמרתי כי אני יודע

שהוא חזר והודיע שיש לו הצעה נוספת. ואז אמרתי: כל זמן שאיננו יודעים מהי ההצעה החדשה ועל מה מדובר, עלינו לחכות עד שהוא יפגש עם השרים, ורק אח"כ נוכל להחליט.

א.מ. גביחובטסקי:
ראשית ברצוני להודיע, שסיעת הפועל-
המזרחי תמנע מהצבעה בוועדת הכספים,
כשם שנמנעה מהצבעה בממשלה.

היו"ר י. גורי:
בפני החברים היו נוסח א' ונוסח ב',
והם שואלים אם חלו אילו שנויים בנוסח ב'.

שר הפיתוח ד. יוסף:
לא חלו כל שנויים בנוסח ב'. רוטנברג חזר
מלונדון ולא הביא אתן כל הצעה חדשה, אלא
את בקשת ההנהלה, שהממשלה תאשר סופית את הצעה ב'.

אם היו"ר ירשה לי, ברצוני להביע את
צערי שועדת הכספים לא קבלה החלטה לפני שעשתה זאת הממשלה; וזה,
מטעם פשוט מאד: אני סבור כי בכדי שיהיה יחס של כבוד והערכה באנני
הצבור ופיקוח הנסות לוועדת הכספים, רצוי כמה שאפשר שהיא תביע את דעתה
בעניינים שהממשלה עושה לפני המעשה ולא אחרי המעשה. אני עשיתי הכל כדי
שהוועדה תוכל לקבל החלטה לפני שתעשה זאת הממשלה, וקויתי שזה ייעשה,
אולם אתם לא מצאתם לנכון לעשות זאת. זה עניינכם וזוהי זכותכם, אבל
כחבר כנה שלכם אני מוצא לחובתי לומר, כי אני מצטער על זה.

היו"ר י. גורי:
אני, כיו"ר הוועדה, עשיתי ככל שיכולתי
בכדי שועדת הכספים תחליט בטוועד. דבר זה
לא ניתן, ויש להצטער על כך.

לאחר ששמענו את דברי שר הפיתוח, אנו
צריכים עתה לסכם את דיונינו בהחלטות. הצעתי היא: ועדת הכספים רוסמת
לפניה את החלטת הממשלה.

א. ציזלינג:
אני חושב שאין להסתפק בטיבות הזה. ענין
זה הוא ענין טרזוי בכלכלת המדינה ויש
להביאו לדיון בפני הכנסת. אני מסכים להערתו של שר הפיתוח, שטוב
היה שועדת הכספים תקבל החלטה קודמת להחלטתה של הממשלה, אבל עוד
יותר נכון שהחלטה עצמה אינה בידי הממשלה. זהו דבר יותר מדי
רציני, ואי אפשר להסתפק בענין כזה בהחלטה כה קצרה, שהציע היו"ר.

הצעתנו היא: א) חברת החשמל, שנוסדה על ידי
פ. רוטנברג ז"ל, הוקמה בעבר בסיועם של קרן היסוד ושל כוחות
צבוריים, היא נוועדה ואף מלאה תפקיד חיובי בקידום פיתוחה של הארץ.
אולם במשך הזמן נתפתחה החברה כגורם קפיטליסטי-מונופוליסטי מובהק,
לא מילאה את צרכי הפיתוח של אספקת החשמל, שהיתה חייבת בהם, הטילה
מחירים בלתי מוצדקים לחיבורים ושימוש בכוח החשמל המופק וכו',
והטילה עול בלתי מוצדק על הרכבים על ידי חובת הפקדת "פקדונות",
תוך שמירת יתרונות למהזיקי המניות.

בימי קיום המדינה הושקעו בחברת החשמל,
על ידי האוצר ועל ידי פקדונות הצרכנים, סכומים גדולים מאד, שעלו
פי כמה על אספקת כספים ע"י החברה עצמה. החברה לא מלאה את חובות
פיתוח החשמל המוטלים עליה, ייקרה ייקור נוסף את המחירים, ללא
הצדקה, וגרמה נזק לכלכלת המדינה.

ועדת הכספים מקבלת על כן ברצון את העקרון,
כי הבעלות על חברת החשמל תרכש על ידי הממשלה, על מנת לקיים קיום-
תמיד את בעלות המדינה על אספקת החשמל לארץ.

ר.ש.

1. ועדת הכספים מקבלת ברצון את העובדה, כי נתבטלה התכנית הראשונה לסידור עניני חברת החשמל, זו שנחתמה בראשי תיבות ואושרה תחילה על ידי הממשלה, מאחר שתוכנית זו הקנתה יתרונות בלתי מוצדקים למחזיקי המניות של חברת החשמל, היתה לרעת המדינה ולא הבטיחה פיתוח החשמל של המדינה, כדי סיפוק צרכיה.

2. ועדת הכספים מקבלת בחיוב את היסוד העיקרי, שהונח בהסכם החדש עם מחזיקי המניות של חברת החשמל, אשר על פיו תעבור חברת החשמל לבעלותה של המדינה ולהנהלת מוסדותיה, תוך כדי מתן פיצוי הוגן למשקיעים הראשונים.

3. עם זאת רואה ועדת הכספים צורך והצדקה בתיקונים טכניים בהצעת הממשלה:

א) תנאים בוחים יותר למדינה לפדיון מניותיהם... למחזיקי מניות חברת-החשמל בחו"ל; ב) מניעת היתרונות, שאינם מוצדקים, מתושבי הארץ שרכשו מניותיהם במטבע ישראלי, ללא הצמדה לערך מטבע חוץ. ג) הבטחת זכויות תושבי הארץ, שנאלצו להשקיע כספם בחברת החשמל בצורת פקדונות. למשקיעים אלה תוקנה זכות קבלת מניות החברה בהתחדשה בבעלותה של הממשלה, תמורת השקעותיהם אלה. פרטי תיקונים אלה ידונו בוועדה מטעמה של ועדת הכספים.

ג) הנהלת חברת החשמל תהיה מסורה לממשלה, ע"י טנהל שימונה על ידה, ולפיקודה ולהדרכתה של הכנסת, ע"י מועצה צבורית משקית קבועה, שתמנה ע"י ועדת הכספים של הכנסת, ואשר המנהל יהיה כפוף להחלטותיה. (הערה: סידור זה יתקיים עד אם תקבע הכנסת חוקת-קבע להנהלתם של מטעלים וחברות שבבעלותה המברעת של המדינה).

ד) שאלות הסדר אספקת החשמל במדינה, שהינה במשבר, ותנאי העברתה של חברת החשמל לבעלותה של המדינה ולהנהלת מוסדותיה, שהיא שאלה מרכזית בכלכלת המדינה, יובאו לדיון ולהחלטה במליאת הכנסת.

ה. אריאב:
אני מצטער על כך שע"י אופן המו"מ ואופן הטיפול בענין זה, הביאה הממשלה לסיום כזה כפי הביאה אליו. לפי דעתי טיפלו בענין בצורה שצדקה בלתי אחראית והביאו לסוף כזה שאינו נראה לחלק גדול מן הצבור. החלטה זו של הממשלה תביא לידי דחיית השקעות הון לארץ באופן מוחלט. אני רואה בכך דבר רע, ואתנגד להצעה.

א. הראבלד:
לגופו של ענין, מצביע בעד הצעת הממשלה. אולם אינני יכול לעבור בשתיקה על הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג. אני חושב שיש בה עלבון לאנשים יקרים ולמפעל גדול אשר הביא תועלת רבה לעם ולמדינה, ואני אפשר לקבל את הדברים האלה.

י. פורדר:
אני מציע שהממשלה תסכים להביא את הענין לדיון בכני הכנסת. זוהי שאלה מאד מכובדת, ודוקא אם מקבלים את גישתו של שר הפיתוח על השיבוב ועדות הכנסת והכנסת, אני חושב ששאלה זו צריכה לבוא לדיון במליאת הכנסת.

היו"ר י. גורי:
אני מציע כי הצעתו של חבר-הכנסת פורדר אינה בניגוד להצעתי, אלא היא תוספת.

מ. קלטר:

אם כי אנו נימנע מהצבעה, אני רוצה להעיר
הערות מספר. אני חושב שזהו אחד הצעדים
החיוביים שהממשלה עשתה בקשר עם אישור הסכם ב', וששר הפיתוח יש לו
בהחלט במה להתגאות בכך שעיכב בעד אישור הסכם א'.

הממשלה במקרה זה היתה בסדר, בכך, שהביאה
את העניין בפני ועדת הכספים לפני אישורו הסופי, אטנם אנחנו גרמנו
לעיכוב ההחלטה, אבל עובדה היא שלמרות שועדת הכספים עומדת היום להחליט
החלטה סופית, הממשלה כבר אישרה את ההסכם, ויש להצטער על כך.

אני חומך בהצעתו של חבר-הכנסת פורדר, שהשאלה
טובה לכנסת.

אשר להצעתו של חבר-הכנסת צילינג, אני חושב
שלא הוגן מצדנו בשעה זו ליידות אנים בחברת-החשמל, אלא להיפך - אולי
צריכים אנו להוסיף כמה מלים לשבחה.

ש. בוז'רנו:

אם הממשלה החליטה לאשר את ההסכם, הרי לצערי
הרב הדבר גמור. אולם אני מאד מודאג ממה שעלול
להיות בעתיד, ואני חושב שרצוי היה כי שר הפיתוח יגיד לנו כמה מלים על
כוונת הממשלה בעתיד לגבי חברת החשמל. אני רוצה שהחברה הזאת תנוהל כחברה
בלתי תלויה ולא תיהפך למחלקה ממשלתית כפי שלפי הרושם שלי קורה עם
חברות אחרות. אני רוצה שהקופה של החברה הזאת תשאר קופה בלתי תלויה
ולא תיהפך לקופת האוצר, ולא יראו בה מקור להכנסות פיסקאליות.

אני חומך בהצעתו של חבר-הכנסת פורדר, שהשאלה
תועבר לדיון בכנסת.

י. בדר:

את דעתי בעניין זה כבר הבעתי; אני רוצה
רק שהצעתי המנוסחת תרשם הפרוטוקול:

(א) ועדת הכספים מצטערת על תוכן הסכם לונדון
(הסכם א') אשר אושר ע"י הממשלה; (ב) הועדה מצטערת על שהממשלה - לאחר
שאישרה את ההסכם הנ"ל - הכשילה אותו באופן חד-צדדי; (ג) הועדה מצטערת
על שהממשלה גירשה את חברת רוטנברג מן הארץ, ומביעה את דאגתה פן מעשה
זה יתן מכה ניצחת לכל מאמצי הזרמת הון יהודי מן התפוצות ארצה.

י. פורדר:

הצעתי המנוסחת היא: בהתחשב צחשיבות העניין,
מבקשת ועדת הכספים מהממשלה להביא את השאלה
לדיון בכנסת. וזה - במקום כל הצעה אחרת.

ח. רובין:

אני חושב שהצעתו של חבר-הכנסת פורדר מתחלקת
לשניים: (א) להביא את השאלה לכנסת; ב) לא להביא
שום הצעות של הועדה לקראת הדיון בכנסת. שני הדברים הם שונים, ואני
אבקש להצביע אותם, כל אחד לחוד.

א. צילינג:

אני רגיש מאד לדבריו של חבר-הכנסת הרצפלד,
ואני רואה לחובה לעצמי לענות לו. ראיתי חובה
לעצמי להעריך את התפקוד שמלאה חברת-החשמל, ואמרתי זאת במלים ברורות מאד.
שנית, לא עסקתי באנשים; בשעה שאני מבקש מדיניות, אינני מעריך אדם זה או
אחר. אין זה שייך לעניין זה. יתר על כן, במקרה זה אני רואה לנכון, כאיש
אופוזיציה לציין בחיוב את מעשהו של שר הפיתוח, כי זהו הישג עצום, אם כי
אינו נותן לי סיפוק מלא.

הצעתי הפורמלית היא: להביע כאן את דעתנו
ולהעביר את המסקנות לכנסת, ואז - לקיים גם דיון על השאלה במליאת הכנסת.

שר הפיתוח: ש. יוסף:

אני מבקש מחברי הועדה להזהר מדבר אחד, ולא להביא לבזיון המדינה. כל אחד רשאי להעריך כרצונו את כל העניין, אבל לא להעמיד את המדינה קבל העולם כאילו אינה יודעת לנהל את העניינים ומתנהגת בצורה שלא נשמעה עדיין עם גופים חיצוניים. דבר זה יביא למדינה אך ורק בזק.

אני רוצה לומר לחבר-הכנסת בדר, כי אני בטוח שהוא לא ירצה לבסס את הצעתו על דברים שאינם אמתיים. הממשלה לא הפרה כל הסכם, ואני כבר הסברתי לוועדה בדיוק את מהלך הדברים.

לגבי ההצעה להעביר את השאלה לדיון בכנסת, הרי יש בה שני צדדים: ישנו הצד הפורמלי שהממשלה חייבת לעמוד עליו וישנה שאלה של דיון על העניין בכללו. אם כן, הממשלה אינה יכולה לעשות צחוק מעצמה, ואל לכם לדרוש זאת מסנה. אתם הייתם רגישים מאוד כאשר חשבתם שהממשלה אינה שומרת על התחייבותיה, ואני הבנתי זאת והסכמתי אתכם. אבל כעת, לאחר שהבאתי את העניין בפניכם במועד, ולאור העובדה שלא הסקתם מסקנות אם כי היה ביכולתכם לעשות זאת - קבלה הממשלה החלטה ואישרה סופית את ההסכם. בשבילנו העניין נגמר. אי אפשר לדון בכנסת על בשאלה, אם לקבל את ההסכם או לא לקבלו - כי זה כבר נעשה. אפשר לדון בכלל על כל השאלה, ולזה אין לי כל התנגדות ואני מקווה שהממשלה תסכים לדעתי.

הי"ר י. גורי:

לאחר שסייע דבריו של שר הפיתוח, אני מוסיף להצתי פיסקה נוספת: הועדה רושמת לפנייה את הודעתו של שר הפיתוח, שהיא יציע לממשלה להביא בהקדם האפשרי את הבעיה הזאת לכנסת. אם כך, תהיה הצעת:א) ועדת הכספים הושמת לפנייה את החלטת הממשלה, לפיה אושרו סופית על ידי יסודות ההסכם עם חברת החשמל; ב) ועדת הכספים מביעה את משאלתה שבעיית אספקת החשמל במלוא היקפה, תובא לדיון במליאת הכנסת בהקדם האפשרי; ג) ועדת הכספים רושמת לפנייה את הודעת שר הפיתוח, כי הוא יציע לממשלה להעביר למשאלתה האמורה של הועדה.

י. פורדר:

אני עומד על הצעתי הראשונה, שהיא לדעתי מנוגדת לכל ההצעות האחרות.

א. ציזלינג:

אינני מעוניין בשאלה זו ליצור סתירה עם הממשלה, אבל אינני רוצה להיות תלוי כרצונה. אני אומר שני דברים: א) ועדת הכספים מחליטה לפנות לנשיאות ולבקשה להציג את שאלת החשמל בסדר-היום של הכנסת; ב) אינני מתנגד להצעה, שועדת הכספים רמשה לפנייה את הודעתו של שר הפיתוח, כי הוא יציע לממשלה לעשות זאת. אך יש להצביע אם מקבלים כאן החלטות או אין מקבלים אותן.

הי"ר י. גורי: אנו עוברים להצבעות.

הצבעות

הצעתו של חבר-הכנסת פורדר	לא לקבל בוועדה כל מסקנות -	ג ד ח תה
הצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג	-	ג ד ח תה
הצעתו של י"ר הנעדה	6 -	החשלה
	1 -	
	5 -	

ההצעה בתמכלה

א: ציזלינג:

אני מדגיש כי הסיבה להסנעוּתנו מהצבעה היא שונה מזו של חברי הקואליציה, ואת דעתנו היסודית הבענו בהצעתנו המפורטת.

הי"ר י. גורי:

בזה סיימנו את הדיון בשאלה זו. אני, כאזרח, מברך את ד"ר יוסף על ההסכם הזה.

הדיון המסייג על הצעת החוק
=====

היו"ר י. גורי: בישיבה הקודמת סיכמתי, כי ישנן שלוש אפשרויות לסיכום הדיון בשאלה זו הועדה: א) לקבל את הצעת הסיכום של חבר-הכנסת אבניאל מרזלי (ג) קבלת סיכום ביניים והודעה לכנסת שהחלק הייבי של הסיכום יבוג בשלב יותר מאוחר; ג) סיכום סופי, ללא סיכום ביניים. מכיון שהתברר שהצעתו והצעת חבר-הכנסת אבניאל במקורן אינן מתאימות, לאחר שנתגלה הסבך הפרוצדוראלי, הרי לאחר שחברי הועדה יאשרו את אשר יש להם לוטר, אגיש אני הצעה קצרה לסיכום הדיון.

א.ט. גניחובסקי: קראתי היום בעתון, כי ישנו הסכם בין מפא"י לבין הציונים הכלליים בכל עניני המסים וחלוקת העומס של המסים, כבסיס וכיסוד לממשלה החדשה.

מתוך הדיונים שהתנהלו כאן - ואני מוציא מהשאלה את ההתייחסות החדשה - ברור היה שהכטר גמדינה מסלח עד 2,5% אני רוצה לסמוע את דעתם של אנשי נציגות מס-הכנסה בענין זה, והאם ישנן דוגמאות דומות לזה בארצות אחרות.

אני מבקש דוגמאות, כגון: מפעל תעשייתי - כמה מס-הכנסה י לח כשהוא נמצא בעיר וכמה כשהוא נמצא בכפר.

ח. אריאב: אני מרצה לעצמי לשאול את השאלה הבאה - ואני רוצה דורש שעות: חבר קבוצה מסויימת מהותיקות, כמה לפי החוק חייב הוא לשלם מס-הכנסה בהשוואה לפועל מקצועי שכיר בעיר.

ס. קלטר: על מה מבוסס החישוב של המסרנסים בקבוץ? כלומר, איך ניגשים לחשב את הכנסות הקבוץ לכל מסרנס. ברור לנו כבר שהקבוצים נוהגים לפי החוק, אבל אני רוצה לדעת אם מבחינה מעשית הם מופלים לטובה או לרעה, ואם לאו.

ק. לונ: אני שאלתי כבר, וטרם קבלתי תשובה, בקשר לתשלום המסים לגבי החקלאים בכלל. אני אומר זאת, מכיון שנקודה אחת אשר מפלה את הקבוץ לטובה, היא אופיינית לגבי כל החקלאות, וזה בענין האטה העובדת. בחקלאות כולה נחשבת האטה כעובדת.

אני שמעתי, ואני רוצה לדעת אם נכון הדבר, כי "פרדס סינדיקט" והיקב לא שילמו אף פרוטה מס-הכנסה במשך כל שנות קיום המדינה.

א. אליטר: לאור הדיונים בכנסת, לאור הצעתו של סר האוצר ולאור הדיונים בוועדה - מתי חושב יו"ר הועדה להעמיד לדיון את החוק עצמו?

א. ציזלינג: לאחר שקבלנו הודעה מאת משרד המסחר והתעשייה, כי היה סוכר שנמכר לפי מחירים גבוהים בשוק, אני מבקש לדעת אם ניגבה מההכנסה הזאת מס-הכנסה.

פורמט ברבים שמסי היתר הנוגעים להפרטי מחירי המחורות מפרואר 1952, בערך כ-10 מיליון ל"י לפי מה שמורסם - לא הוכנסו לקופת המדינה מהפרטי המסים. מבלי להכנס עכסיו לעצם הענין, אני רוצה לדעת אם מהמכום הזה וכל מכום אחר גדול מסנו, ניגבה מס-הכנסה.

ר.ש.

א. ציולינג: הייתי מוד רוצה לטמוע תשובה מדוייקת, בקטר למט הניגבה מאת העצמאיים: כמה טטנו ניגבה על חשבון הטנה הוטטפת וכמה על חשבון חובות העבר, ולאילו טנים. קבלתי תשובה ט-2/3 טזה הח על חשבון העבר ולא על חשבון הטנה הוטטפת, אבל לא קבלתי מאת התשובה המדוייקת, והייתי מבקט לקבלה. לא קבלתי גם תשובה איך זה מחולק לפי הטנים, כמה מזה על חשבון הטנה האמת שעברה.

פה דובר על כך שה"מטביר" אינו מטלח מטים ומינו מטלח מט-הכנסה. אינו יכול לנקוב מטכום, אבל אני קובע שהוא שילם, והמטכום מגיע למטטר בן 7 טפרות.

ב. מבניאל:

אינו לפני מונח הפרוטוקול של ועדת הכספים מיום 15.12.53, בה אטר נציב מט-ההכנסה: "לטאלה הטניה של חבר-הכנסת אבניאל, האט נכונה הודעתו של מנהל המטביר המרכזי, מר אפטר, שהמטביר המרכזי שילם 300 אלף ל"י למט-ההכנסה, לאיזה תאריך והאט רק בטביל המטביר המרכזי או גם בעבור מוסדות הלואי של המטביר המרכזי, והאט זה חוב או על חשבון, אני עונה: זה נכון. הוא הודיע שהמטביר המרכזי שילם 300 אלף ל"י. זה היה לפני חודט וחצי או חדטיים. סכום זה שולם גם עבור מוסדות הלואי של המטביר המרכזי; סכום זה שולם עבור חוב. חבר-הכנסת אריאב טאל: חוב לאיזו תקופה והתשובה היתה: עד אפריל 1952. אני טאלתי: כטאתה אומר, מוסדות לואי" מה כלול בזה? התשובה: המטביר לצרכן."

אני רוצה לדעת דבר ברור: האט נכונה הודעתו של נציב מט ההכנסה או הודעתו של מנהל המטביר?

אני רוצה לדעת אם יטנו חלק איזה שהוא במוסדות המטביר המרכזי שהוא פטור מתטלום מט-הכנסה.

אני בקטתי מטפריט ולא קבלתי: כמה שילם המטטור הפרטי של החקלאות בסכום גלובלי במטן הטנים האלה; כמה שילם המטטור הכללי של המקצועות החפטיים בכל הטנים, או לפחות בטנה האחרונה.

ח. רובין:

לפי התקנות האחרונות, בקטר לניכוי מט-ההכנסה מטטכורתם של עובדים טכירים, יוצא טמטקרים רבים יטכו מטטכורתם של עובדים טכירים יותר מאטר הם חייבים לטלם לפי פקודת מט-ההכנסה, על תיקוניה הטונים. באיזו צורה אטם חוטבים להבטיח את החזרת התטלומים למגיעים לעובדים אלה?

פי כמה חמור הענין לגבי עובדים זמניים. אם אדם עובד חצי טנה, מורידים לו מיד מהטכר, כאילו זו עבודה יוטית; אבל אם הוא עובד רק 6 חדטים בטנה, צדיכים בטופו של חשבון להחזיר לו כל מה שהרדינו. איך זה מוטטח? אני שואל זאת ביחוד לאור התיקונים האחרונים הטוכיחים שבכלל אין כוונה לעשות חיטוב ולהחזיר את המגיע לעובדים האלה.

בתקנות האחרונות שפורטמו עתה יטנו עוד דבר: נכויים טונים המוכרים בחוק, אין מביאים בחשבון בנכויים או בנכויים טונים המוכרים לפי החוק, בחיטוב הניכוי הטוטף סיורד מהמטכורת, אלא אומרים לעובד שבטידה שהוא רוצה לתבוע את הנכויים האלה, עליו להביט טאלון מיוחד. אני יודע טאת הטאלונים האלה קטה בכלל להטיג, ולפני קבלתם צריך המבקט לעבור בדיקה מטויימת, אם יש לו תעודות וכד'. לטם מה ההכבדה הנוטפת הזאת?

לפני כמה שבועות חילקו לעובדים טאלון, טלפיו עליהם להצהיר על רכוטם. לא הייתי רואה בזה כל פגם, אילו עטו זאת לגבי אחרים. אולם אין כל הצדקה לכך שרק טוג מטויים של מטלמי מט נדרטים לכך.

לפי התשובות לטאלותי, אני אנטח את ההצעות.

ר.ט.

י. גורן:

ידוע שסכירים מסלמים מפרעות למס-ההכנסה בכל חודש והעצמאיים בכל שלושה חודשים. אני שואל אם חברי הקבוצים מסלמים מפרעות למעשה, אילו קבוצים מסלמים ואילו אינם מסלמים.

מהי הטיטה של חישוב ראשים בקבוץ? האם נכון שכל אדם בן 18 נחשב כראש לפורך החלטה זו.

האם הקואופרטיבים שילמו מס רווחי חכרות, ובאיזו מידה?

האם בדקתם אם הקואופרטיבים הגדולים ביותר, כגון "תנובה" חילקו למעשה את רווחיהם בין החברים, או רק רטמו אותם בתור קרדיטורים? בקשר לזה, באיזה אופן מימנו קואופרטיבים מסוג זה את ההסקעות הגדולות שלהם?

הייתי רוצה לקבל תיאור מעטי, מה נעשה למעשה בהכנסת הקבוצים. קודם כל בנוגע לאותו חלק של תוצרת הקבוץ ושירותי הקבוץ, אשר משתמשים בה למען החברים - איך מעריכים זאת? האם אתם בודקים את ההערכה, והאם ערערתם פעם על הערכה מסוג זה?

לקבוץ ישנה הכנסה מסויימת המתחלקת לשני חלקים: כסף ותוצרת טבעית. מה אתם עושים בכדי לקבוע את הערך המעטי של התוצרת הטבעית, והאם היא בכלל נחשבת כהכנסת הקבוץ?

האם טזה אתם סורידים את השירותים הסוביציפאליים בקבוץ? איך אתם עושים זאת? האם ישנו אחוז מסויים, או שהדבר שונה במקומות השונים, ולפי אילו כללים אתם עושים זאת?

בקשר לכל מיני עבודות הנוטות בתוך הקבוץ, איך במקרים אלה מחשבים את הנכויים השונים לפי החוק? האם אתם מקבלים בתוכם מן הקבוצים, והאם קרה כבר פעם שאתם ערערתם על המתוניה האלה? אני שואל גם על מספר המקרים, אם היו כאלה.

באיזה אופן אתם בודקים את מספר חברי הקבוץ? האם נכון שאדם סבור, כולל אשה, בן 18 ומעלה נחשב מראש כחבר לסם חלוקה זאת? האם נכון שחברי הקבוץ הנמצאים בצבא נחשבים כחברים לצורך זה? האם נכון שחברי הקבוצ הנמצאים בחוץ-לארץ, בטליחות או בהסתלמות, נחשבים גם הם כחברי קיבוץ לצורך זה? האם נכון שאין מתחשבים את חבר מסויים בקבוץ עובד או אינו עובד למעשה? האם נכון שהמבוגרים העובדים בקבוץ בעבודות מסך-בית גרידא מחשבים גם הם כחברים לצורך זה?

האם נכון שבם באותן הקבוצות אשר לפי שיטתן הפנימית קיים מסך צריכה עצמאי לכל משפחה, גם אם כל אדם בן 18 נחשב בתור יחידה מסקית, לצורך חוק מס-ההכנסה?

אני שואל את מר ברוש, מהי האינפורמציה שהוא מסר לד"ר בלאק, והאם יש לו מה להוסיף לאינפורמציה זו בקשר לסנים, בנוגע להכנסה כוללת מס-הכנסה מן הקבוצים בכל יונה - אינני שואל על הכנסה מאיזה שהוא קיבוץ מסויים או איזה שהוא חבר קיבוץ.

אני מבקש את רשימת כל הקבוצים שיוסדו עד סוף 1948 ורשימת כל ההכנסה שהיתה להם במסך שלוש השנים האחרונות. אני אומר מראש שלנציג מס-ההכנסה אין רשות לסרב לענות לי על שאלה זו.

היו"ר י. גורן:

אני מחלק את השאלות שנשאלו כאן לשלושה סוגים: (א) שאלות שכבר ניתנה עליהן תשובה; (ב) שאלות שנציג מס-ההכנסה כבר הודיע שאינו יכול להשיב עליהן, מחוסר סמכות, וגם מר האוצר טוגבל בסמכותו לפי סעיף 4 של הפקודה; (ג) שאלות שיש להשיב עליהן. אני מבקש לקרוא היטיבה הבאה שהחברים יכינו את הצעות הסיכום שלהם לדיון זה, וכן מבקש את חבר-הכנסת בור, שאת יתר שאלותיו יגיש בכתב לנציג מס-ההכנסה. אנחנו גם נצרך אותן לפרוטוקול.

ר.ט.

אבקט לקבל לקראת הסיכום את רשימת הטאלות
והתשובות.

א. ציזלינג:

ב. אבניאל:
במידה שעלינו לסכם את הענין, עלינו לטלוט בחוסר,
ולא יתכן ילא יתנו לנו את כל הפרטים הדרוטים
לנו. אני יודע שפה נטאלו טאלות לאו זוקא לגבי סקטור אחד. אני עצמי
טאלתי גח לגבי הסקטור החקלאי הפרטי וגח לגבי העצמאיים. לכן אני
מבקט מטר טלא ימנעו ממתנו להגיע עד חקר הדבר, בכדי טנוכל לסכם סיכום
המתאים לאטת ולמציאות.

היו"ר י. גורני:
אני הסברתי כבר כי מר ארגוב הודיע, שאין
במסכותו לענות על כל הטאלות. עכטיו יפתברו
הטאלות לטר האוצר. אט הוא יטיב עליהן, אין כל וכוח, אט לא יטיב -
חבר-הכנסת אבניאל יוכל אז להציע לוועדת הכספים שהיא תחייב אותו
לעטות כן. אט היא מסכים לכך - תנוח דעתו ואם לאו - הוא יוכל להגיע
בדריטתו גו לסליאת הכנסת.

ברצוני להביא לידיעת חברי הועדה, כי נציב מס-
ההכנסה הודיע לי אמט, שלפי דעתו כל התיקונים בחוק יכולים לבוא בעת
ובעונה אחת עם הבאת התקציב לכנסת.

(אח"כ - הדיון על הטילונים - רטטה רט)

ד) הדיון על השילומים
במסגרת...

היו"ר י. גורני:
בישיבה הקודמת הרצה בפנינו הלל דן על בעיית השילומים. בישיבה זו תוצגנה שאלות ותינתנה תשובות.

ש. בז'רנו:
בקיר לצידוד העשייתי, האם אפשר לקבל מספרים כמה בקשות הוגשו מטעם התעשייה הפרטית עבור צידוד העשייתי סכספי השילומים ואיזה סכום אושר עד עכשיו מתוך הבקשות האלה. כמה בסך הכל אושר יבוא של צידוד העשייתי? מה נקרא "אישור"? האם הודעה מטעם חברת השילומים יישנו אישור, או הוצאת רשיון יבוא; מתי מוציאים רשיון יבוא ומהי בכלל הפרוצדורה? האם ישנו סידור בקיר למימון קניות צידוד העשייתי; ואם אין סידור כזה - מה נעשה עד עכשיו עבור הצידוד העשייתי שכבר הוזמן, ביטוח המימון? האם גם בצידוד העשייתי, כמו גם בחטרי גלם, מוזמינה חברת השילומים בעצמה את הצידוד במבוקש במקום שהיא חושבת לנכון, או היא נוהגת להזמין בהתאם למה שקבע האדם המעוניין בצידוד?

ש. דיין:
מה בענין קניית פרות סכספי השילומים, למען ההתישבות החדשה?

אנתו דבר ביחס לבהמות עבודה; האם התקדם משהו בענין זה? כן נובעת שאלתי גם לצידוד חקלאי אחר, כמחרשות, עגלות וכד'.

א. הרצפלד:
בדבריו של הלל דן שמענו דברים מעוררים מאד, אבל יחד עם זאת שמענו גם דברים מעוררים חרדה. הוא אמר כי עושים הכל כדי לקבל מהשילומים כמה שאפשר יותר, ואני רוצה לדעת אם הפוליטיקה הזאת מובטחת גם להבא.

ח. אריאב:
אני רוצה לקבל פרטים על עיסקות משולשות, עם ארצות אחרות. זמנתי שהעיסקה עם תורכיה בענין החיטה לא הצליחה ביותר, והחיטה אינה טובה. ומה בקשר לארצות אחרות?

א. אלישר:
ברצוני לדעת באיזו מדה קבל כבר הישוב בארץ סכספי השילומים מצרכים חמרים וציוד. ביילו תנאים ניתנים המצרכים האלה בשעה שהם ניתנים לחקלאות ולתעשייה; ביילו יערים, באיזו ריבית, באיזה מספר שנים של קרדיט, ומהי צורת ההלוואה.

כחבר-הכנסת אריאב גם אני מבקש פרטים נוספים ביחס לעיסקות המשולשות. ואשר לעתיד, מהי האפשרות לשכנע את ממשלת גרמניה לעשות הסכמים במשולש?

י. פורדר:
אבקש לדעת איזה חלק יש לשילומים בכל היבוא במטבע זר ב-1953.

ידוע לי שהיה וכוח אם לחלק את השילומים לצריכה או להשקעות; מה תוצאות הוכוח הזה? בכמה הייתממשנו עד עכשיו לצריכה ובכמה הצלחנו להשתמש להשקעות?

מה התכניות להבא ביחס לכספי השילומים? האם ייבנה תכנית לפיתוח ומילוי ענפים במסק יוכלו להינות מהשילומים בעתיד?

ש. בז'רנו:
אני חושב שביחס להסכם המשולש עם תורכיה, נעשתה שגיאה קשה. האם מר דן יוכל להשיב לי, מדוע נעשה דבר זה? מה היו הנימוקים ומה היה הרקע של הטרנסאקציה?

ר.ש.

אני ימנעתי כי אנו משלמים מחירים יקרים
מאד עבור מה שאנו קונים, והייתי רוצה לקבל

א. הרצפלד:

יותר פרטים על כך.

א. צינלינג:
לצערי לא הייתי נוכח באף אחת מהישיבות בהן
בידונה בעיית השילומים ולא היה ביכולתי גם
לקרוא את הפרוטוקול, כי הוא לא היה מפורענח. אני משאיר לעצמי את הזכות,
לאחר שאקרא את הפרוטוקול, להוסיף ולשאול.

א. אלייך:
ימנעתי לחברות מנצלות את השילומים להגשת
חשבונות מנופחים, ומהם חלק הגון של הכספים
המיתלמים עבור הסחורה נשאר בחו"ל ואין עליו בקורת מספיקה. אני שאלתי
כבר את השאלה הזאת, קבלתי גם תשובה ממר ספיר, אולם היא לגמרי לא
סיפקה אותי, ולכן אני שובל מחדש.

מר הלל דן:
בתחילת דברי אני רוצה לענות על שאלת העיסקות
המשולשות. אין אנו, כחברת שילומים, שולטים
בענין זה בכלל, ושאלת העיסקות המשולשות לא נזכרה בחוזה. אלה הם דברים
יוצאים-מן-הכלל העלולים להזרמן מדי פעם בפעם, ולא תמיד מסכימה להם הממשלה
הגרמנית. הטוב באירופה הוא כזה, שכמעט כל הארצות חייבות כסף לגרמנים
וטוכנות, כמובן, לקבל הזמנות מאיזו ארץ שלישית, בכדי לכסות את החוב שלהם
אצאצא לגרמניה. לכן באים ומציעים לנו הצעות שונות, אבל הגרמנים
מתנגדים לזה בדרך-כלל. משרד האוצר הגרמני עומד בכל תוקף על כך, שאנו
נקנה מגרמניה סחורות. השאלה אם בכלל כדאיות בשבילנו עיסקות משולשות,
הרי היא יונה בכל מקרה.

במשך הזמן שאנו סוחרים עם גרמניה, חצי-שנה,
עשינו שתי עיסקות משולשות: אחת, קניית חיטה בתורכיה והשניה - קניית
עצים מאוסטריה.

אני בדרך-כלל נגד עיסקות משולשות, ואסביר
בקצרה את הסיבות: אתם יודעים שהחוזה בגרמניה לא אושר בהתלהבות יתירה,
וגם העם הגרמני לא התלהב מזה. האמריקאים את החוזה הם בעיקר עכשיו היצרן
הגרמני והתעסוקה הגרמנית. כל זמן שעדיין איננו מובטחים בענין השילומים,
איננו יכולים לנהל שליטיקה כזאת. אנו חייבים להזהר מלחץ על עיסקות
משולשות לפחות בשנתיים הבאות. וחשובי הוא שבמשך הזמן הזה נקבל יותר
משליש המגיע לנו מגרמניה.

קנינו עכשיו ברזל מגרמניה, אולם אינני יודע מה
יהיה מחיר הברזל בעולם כשאנו נשתמש בו, בכל זאת החלטנו לעשות זאת.
לפעמים אנו עושים עיסקות שאנו חושבים אותן לטובות, אבל במשך הזמן
מתברר שהן אינן כה טובות. אותו הדין ביחס לחיטה שתרכייה. אז
זו הייתה הזדמנות טובה, אבל בינתיים גדל עודף החיטה בעולם והיא הפכה מסחורה
אז יקרה לסחורה זולה יותר. וזה - בתקופה קצרה מאוד של מספר חדשים.
העיסקה של קניית החיטה הוצעה לנו על-ידי הגרמנים. הבאנו את הדבר לדיון
במשרד האוצר, יחד עם משרד המסחר והתעשייה, ולאחר התייעצות הוחלט לקנות את
החיטה. יתכן מאוד שלולא היינו קונים אז, היה זה לטובתנו כי יכולנו
להכריח את התורכים לשלם לנו בקלירינג שלנו. אבל כשעשינו את העיסקה
לא יכולנו לדעת שכך יתפתחו העניינים. אנו בסך-הכל קונים קרוב ל-300 אלף
טון חיטה ובתורכיה קנינו 50 אלף טון. חלק קיבלנו בתקופה שלא יכולנו
לקבל חיטה אחרת. א

אשר לשאלה אם שילמנו ביוקר, הרי בזמנו שילמנו
קצת יותר בזול מאשר אנו משלמים בפול הבינלאומי. אמנם החיטה התורכית
היא חיטה רכה, אבל אנו בלאו הכי מערבבים את החיטה הרכה עם חיטה קשה.

הפרובלימה של היצוא שלנו היא נכבדה מאוד. אנו
מכרנו מלט לתורכיה קנינו מלט מגרמניה, וזאת - כדי לשמור על היצוא שלנו.
יכולנו להסתדר גם בלעדי קניית המלט, אבל החשש פן יחסר לנו מלט אילץ אותנו
לקנות 7,500 טון מגרמניה.

בשאלתי אם אנו משלמים ביוקר עבור דלק; אין
דבר זה שייך לשילומים. אנו משלמים לחברות הדלק באנגליה מחיר יקר מדי עבור
אאא

דלק, אבל אין זה קשור בשילומים. ישנה מחלקה מיוחדת במסמלה הקונה את הולק ומטפלת במחירים. היינו-הך אם משלמים בשטרלינגים חופשיים או במארקים. עצם העובדה שאנו משלמים במארקים, אינה מייקרת את הדלק.

אני עובר לשאלותיו של חבר הכנסת בז'רנו בענין הציוד התעשייתי: לא אוכל לתת תשובה מדוייקת, כמה הוזמן ציוד ע"י התעשייה הפרטית וכמה אושר. אוכל להציג את המספרים.

אשר לפרוצדורה, בשביל השלמת תעשיות או פריוקטים חדשים של תעשייה, הוקצבו מתוך התכנית של 4 השנים הקרבות בין 18 ל-20 מליון דולאר. הפרוצדורה היא זו, שחברת השילומים מקבלת את ההצעות אך ורק צרך משרד המסחר והתעשייה או משרד מסלתי אחר. החומר הזה מעובד בחברת השילומים ואח"כ מובא לוועדת משנה של השרים הכלכליים, והיא צריכה לאשר או לדחות כל תכנית המובאת לפניה. לאחר שהוועדה הזאת מאשרת, נתמנתה עכשיו ועדה שניה שצריכה לקבוע את תנאי התשלום עבור הציוד הזה. התנאים במובן השער הם ברורים: כל ציוד משתלם לפי שער של לירה-ושמונים. אבל ביחס לקרדיט יהיה טיון. הוא יינתן לפי ערך תעשייה. אנו רוצים למנוע כל עידוד למצרכי יבוא, אנו רוצים להגדיל את היצוא ולהשלים דברים חיוניים בשביל הארץ.

בעבר נתנו קרדיט לשבתיים, שנתיים-וחצי, מקסימום 3 שנים. כל קרדיט ניתן דרך מוסדות בנקאיים, וכך יהיה הדבר גם להבא. אנו חושבים לרכז את הדברים ב"אוצר לתעשייה", אבל ההחלטה על הקרדיט תהיה בידי הוועדה שהזכרתי.

אני חושב שעד עכשיו הוזמנו ציוד, עד האיטור, בסכום של 2,5-2 מיליון מרק, ואיטורים ניתנו בערך על סך 4 מיליון מרק; ביחד - קרוב למיליון דולר. אבל עדיין אין מוצלים כל מה שאושר. הדרך ארוכה מרגע האיטור עד שבעל התעשייה מחליט לפעול. אמנם גם מצדנו היו עיכובים, אבל אין זה אמת שרק מצדנו. אני מקוה שעכשיו יוטרו העיכובים מצדנו, והדבר יהיה הלוי בבעלי התעשייה בלבד.

אנחנו מוכנים לקבל המלצות מהמזמין על מוצר מסויים, אבל איננו חייבים לקנות דוקא אצל אותה הפירמה שהמזמין מצביע עליה. אותו דבר גם ביחס לציוד.

אשר לציוד חקלאי, אענה קודם כל בענין בקר ובהמנת עבודה. עד כמה שידוע לי הוחלט לקנות מגרמניה בקר לגידול, אבל עדיין לא הוחלט דבר בקשר לבהמות עבודה. אנו לקחנו בחשבון כ-5 מיליון מרק לקניית בקר לגידול. אשר לציוד מכני חקלאי, אנו הקצבנו סכום של 14-15 מיליון דולר, לתקופה של 4 שנים. חלק מזה כבר הוזמן. אנו רצינו כי הסוכנות תזמין ציוד ליותר משנה אחת, אולם הם מתקשים בכך, בחלק בצדק ובחלק, לדעתי, שלא בצדק. הם טוענים כי אינם רוצים השנה לקנות למשל טרקטור, כי אולי בשנה הבאה יהיו טרקטורים חדישים וטובים יותר. אולם אני חושב שאסור לנו לנהוג בדרך זו ועלינו לזכור היטב את מצבנו.

נוסף לזה, אני חושב שלא נמלא חובתנו אם לא נוצל את ענין השילומים כדי לייצר בארץ כלים רציניים יותר ויותר. ישנה הסכמה פרינציפיונית לייצר בארץ טרקטורים חקלאיים, לפי שיטות גרמניות. היות ויש לנו חוזה ל-10-8 שנים, אנו יכולים היום להתחיל לייצר טרקטור מ-25% כלים הנמצאים בארץ ו-75% כלים שעלינו לקנות מחו"ל, אנו יכולים להתקדם במשך הזמן ולהגיע בסופו של דבר למספרים הפוכים. אני אומר: כוחנו ייבחן בכך, אם נוכל לאלץ את הגופים שלנו לייצר יותר ויותר בארץ, וזוהי הזדמנות בלתי חוזרת.

אותו דבר למשל במוטורים. אנו צרכן עצום למוטורים דיזל, ואיננו רואה למה לא לייצר את המוטורים האלה בארץ. אנו מנהלים וכוח על כך, ושוב פעם ישנן חלוקי דעות מי צריך להחליט, מי צריך לקבוע, אבל אני מקוה שנוכל להתגבר עליהן.

ברצוני לוטר לחברי ועדת הכספים: אפשר למתוח כל בקורת על חברת השילומים, אפשר לדרוש שיהיו מיוצגים בה כל הגופים, אבל דבר אחד חובה להעניק לה - כושר הכרעה וחופש פעולה; אינני אומר שיש להעניק לה חופש שרירותי, אבל חופש פעולה, כדי שאם ישנה הזדמנות לעיסקה טכניימת, לא נצטרך לעבור "שבעה מדורי גהינום" ובינתיים תחלוף ההזדמנות.

אתן כמה דוגמאות: עיבדנו תכנית להגיע במסך הזמן ל-530 מיליון ל"י, לפי לירה-דולר, מהחוף לכנינים בהתישבות. זה כולל פחות או יותר תכנית פיתוח ל-4 שנים, ואנו עשינו חשבון כי השילומים יוכלו לתת לנו בחלק הזה כמעט 70% הכנסה, בין בצורה ישירה ובין בצורה בלתי ישירה. אולם 4 חדשים עברו עד שאושר חלק מהתכנית, ובינתיים לא יכולנו להזמין דבר.

ואשר לחשמל, עד היום, מפני העיכוב בחתימת ההסכם, איננו יכולים לקנות דבר, ומי יודע אם ההזדמנות לא תחלוףנה. הדבר נמשך זמן רב, חדשים על גבי חדשים, מתנהלים וכוחים בין אינטסטנציה אחת לשנייה, ובינתיים מתעכבות הפעולות החשובות לנו כל כך.

דבר אחד ברור: עלינו למהר. לדעתי עוד שנה-שנה וחצי עלולים העניינים להיות לטובתנו; אולם אח"כ עלול להשתנות המצב. אנו חייבים בתקופה הקצרה הזאת לקנות ולהזמין כמה שאפשר יותר, ואין זה מן הנמנע שאנו נוכל במשך השנה הזאת והשנה הבאה להשיג כמעט מיליארד מרקים מגרמניה. ותמיד ישנה מחלוקת בענין זה בינינו לבין החוגים האחרים, ואני אומר: אסור לנו להשהות את הדברים, כי אנו עלולים להפסיד הרבה.

היו"ר י. גורני:
אנו נצטרך לקיים פגישה נוספת בשאלה זו, לשם סיום התשובות ולשם סיכום. חברי הועדה מתקשים לישיבה הבאה להביא את הצעות הסיכום שלהם בשאלה זו.

(ה) שונות
=====

היו"ר י. גורני:
חבר-הכנסת ציזלינג מביע את דעתו, כי אנו חייבים להניח על שולחן הכנסת את הסיכומים שלנו בענין חברת-החשמל. אני מטיל ספק בדבר, כי אני חושב שהכנסת לא העבירה אלינו את הבעיה על מנת להביא לה מסקנות, אלא מטרה את הדבר לשיקול דעתנו. ב"דברי הכנסת" כתוב: "אם ועדת הכספים תמצא לנכון, היא תעביר את הענין למליאת הכנסת". לדעתי, הועדה החליטה לא להחזיר את הענין הכנסת, ולכן אינה חייבת להניח מסקנותיה על שולחן הכנסת.

א. ציזלינג:
לדעתי אנו חייבים לעשות זאת. עד עתה, כל ועדה אשר הועבר אליה ענין לבירור ע"י המליאה, מניחה את מסקנותיה על שולחן הכנסת. ומזר מאד יהיה, אם בבעיה כה חשובה לא נעשה כן.

היו"ר י. גורני:
אינני מתנגד להצעתו של חבר-הכנסת ציזלינג, אולם אני רוצה להיות בטוח שאנו נוהגים לפי התקנון.

ד"ר קיטרון:

ד"ר קיטרון:
אני חושב, שלפי התקנון, יש להניח את המסקנות על שולחן הכנסת. אשר לשאלה, אם להביא את הענין לדיון בפני מליאת הכנסת - זה נתון לשיקול דעתה של הועדה.

היו"ר י. גורני:
אם כך, המסקנות יונחו על שולחן הכנסת.

אני נועל את הישיבה.

הישיבה נועלה בשעה 13.45.